

Please fill in the topic headings for the following sections of the book of Shmot:

Chapter 1

Chapters 2-6

Chapters 7-12

Chapters 13-15

Chapters 16-18

Chapters 19-20

Chapters 21-23

Chapter 24

Chapters 25-31

Chapters 32-34

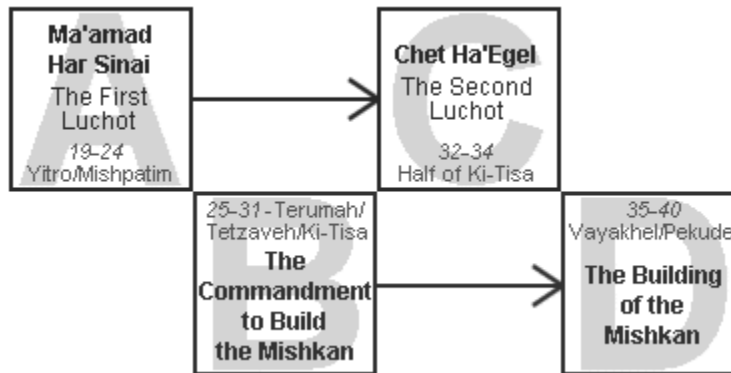
Chapters 35-40

Make Me a sanctuary

From Menachem Leibtag's online shiurim at www.tanach.org

1

2

Timeline of Moshe on Har Sinai (based on Rashi for Shmot 33:11)

7 Sivan:
Moshe gets the First Luchot

17 Tamuz:
Moshe comes down -
First Luchot are broken

1 Elul:
Moshe goes up to get
the Second Luchot

10 Tishrei:
Bnei Yisrael are forgiven -
Moshe comes down with the
Second Luchot -
Work on the Mishkan begins

1 Nissan:
The Mishkan is completed

S'forno on Shmot 24:18

3

לכהנים¹⁰, וזה בעצמו התבאר באמרו "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" (להלן כח א) והנה לא נבחר שבט לוי לשרת עד אחר מעשה העגל, כמו שהעיד באמרו "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי... לשרתו ולברך בשמו" (דברים י ח). אמר אם כן שבכל פעם שעלה משה להר שהה ארבעים יום וארבעים לילה, והפעם אשר בה הושג זה התכלית היתה הפעם האחרונה לכולם, שבה צוה על מלאכת המשכן, ואחר שסיים מלאכת המשכן ובגדי כהונה והקטורת ושמן המשחה¹¹ ביאר¹² שבסוף הראשונים נתן האל יתברך הלוחות הראשונות, ולא סיבב הוא יתברך שום איחור, כי לא עינה מלבד¹³, אלא שישאל השחיתו ענינם כאמרו "כי שחת עמך" (להלן לב ז), ובאמצעיים כפי קבלת רבותינו ז"ל היתה פרשת "ראה אתה אומר אלי" (שם לג יב), ו"פסל לך" (שם לד א), ובשלישית היה כל הענין שסיפר באמרו "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה... ויכתוב על הלוחות" (שם כח), וירד אז עם קרני ההוד (שם כט), וצוה על מלאכת המשכן¹⁴.

(יח) ויהי משה בהר, בכל פעם שעלה שם מכאן ואילך שהם ארבעים יום וארבעים לילה, כימי יצירת הולד¹⁷, לקנות תחתיה שם הויה נכבדת¹⁸, ראויה לשמוע מפי הרב¹⁹ מה שלא ישיגהו וזולתו, כמו שהעיד באמרו "כי קרן עור פניו, בדברו אתו" (להלן לר כט)¹, וקלקל זה חטאם בסוף ארבעים יום ראשונים², בעת שהיה ראוי להשיגו, כאמרו "לך רד כי שחת עמך" (להלן לב ז)³, ובאמצעיים⁴ כפי הקבלה⁵ שהיו בכעס⁶ ולא זכו ליהנות מקרני ההוד, והושג זה⁷ בארבעים יום אחרונים, ובהם⁸ נצטווה על מלאכת המשכן, כמו שביאר באמרו "ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך" (שם כה כא), וזה לא נתקיים בלוחות ראשונות שלא באו לשום ארון אלא שכריהם בלבד בלתי עדות, כאמרם ז"ל⁹ "לוחות נשברו ואותיות פורחות" וזה בעצמו ביאר באמרו "ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכם" (להלן כה ח), לא כמו שיעד קודם לכן, באמרו "מזבח אדמה תעשה לי... בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך" (לעיל כ כ) אבל עתה יצטרך

4

Rabbeinu Bechaye on Shmot 25:6

ומה שהזכיר בכאן זהב בראש התרומה לרמוז שכבר נמחל להם * עון העגל שהיה של זהב, ומפני זה הזכירו הכתוב בראש לכל שאר התרומה. וכן דרשו רז"ל⁷⁶ במה שהזכיר הכתוב: שור או כשב או עז כי יולד⁷⁶, שהזכיר שור בתחלת הפרשה כי זה לבאר שכבר נמחל להם העון ההוא. ומפני זה נצטוו משה בכאן בתרומת המשכן * ומצוה זו היתה למחירת של יום הכפורים⁷⁷, ואע"פ שהעון ההוא קודם למעשה המשכן, שהיה העון היה בתמוז⁷⁸ ומעשה המשכן היה לאחר יום הכפורים בסמוך, מכל מקום התורה שכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום⁷⁹ רצתה להקדים * ענין מעשה המשכן שהוא הכפרה קודם שיזכיר העון ההוא, כי כן מדתו של הקב"ה שמקדים רפואה למכה, וכענין שדרשו רבותינו ז"ל⁸⁰: הקב"ה בורא רפואה לישראל תחלה ואחר כך מכה אותם, שנאמר: כרפאי * לישראל ונגלה עון אפרים⁸¹. וכדי לרמוז שכבר נמחל להם לגמרי על כן הזכיר מלת, זהב' תחלת התרומה, ללמדך כי במה שחטאו נתרצו, וכן הוא אומר: ברעתם ישמחו מלך *.

5

Ramban on Shmot 35:1

לה. (א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. יכלול, כל עדת בני ישראל, האנשים והנשים *, כי כלם התנדבו במלאכת המשכן. והנה משה אחר שצוה לאהרן * והנשיאים וכל בני ישראל האנשים כל אשר דבר ה' אתו בהר סיני אחרי שבור הלוחות, ונתן על פניו המסוה, חזר וצוה והקהילו אליז כל העדה אנשים ונשים וטף¹, ויתכן² שהיה זה ביום מחרת רדתו, ואמר לכולם ענין המשכן אשר נצטוה בו מתחלה קודם * שבור הלוחות, כיון שנתרצה להם הקב"ה ונתן לו הלוחות שניות וכת עמו ברית חדשה * שילך השם בקרבם, הנה חזר לקדמותם ולאהבת כלולותם³, ובידוע שתהיה שכינתו בתוכם כענין שצוהו תחלה כמו שאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם *, ולכן צוה אותם משה עתה בכל מה שנצטוה מתחלה:

ח. (א) קח את אהרן. פירשה זו נאמרה שבעת ימים קודם * הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה, לשון רש"י. ולמה נהפוך³⁶ דברי אלהים חיים, ועוד כי צוה בפרשת ביום החדש הראשון³⁷ בכל הקמת המשכן ובלבישת אהרן ובניו ובמשיחת כולם, וספר שם מעשה משה בענין ההקמה ולא הזכיר באהרן ובניו דבר עד המקום הזה, ואין הפריש ענין אחד³⁸ בשתי פרשיות, ואיחר המוקדם. אבל הנכון שנאמר³⁹ כי נצטוה בהקמת

**Ramban on
Vayikra 8:1**

6

**Ramban on
Bamidbar 16:1**

7

ואמר רבי אברהם כי זה הדבר היה במדבר סיני¹⁵ כאשר נתלפו הבכורים ונבדלו הלויים, כי חשבו ישראל שאדונינו משה עשה זה מדעתו לתת גדולה לאחיו גם לבני קהת שהם קרובים אליו ולכל בני לוי שהם ממשפחתו, והלויים קשרו עליו בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו, וקשר דתן ואבירם בעבור שהסיר הבכורה מראובן אביהם¹⁶, גם קרח בכור היה¹⁷. וזה מדעתו של רבי אברהם שהוא אומר במקומות רבים אין מוקדם ומאוחר בתורה לרצונו, וכבר כתבתי¹⁸ כי על דעתי כל התורה כסדר, זולתי במקום¹⁹ אשר יפרש הכתוב ההקדמה והאחור, וגם שם לצורך ענין ולטעם נכון, אבל היה הדבר הזה במדבר פארן²⁰ בקדש ברנע אחר מעשה המרגלים. והנכון